

ЕКОСТЕЖКА «ЕКСПОЦЕНТР УКРАЇНИ: ВГЛИБ ЛІСУ ТА ЧАСУ»

Стаття презентує екологічну стежку «Експоцентр України: вглиб лісу та часу», що пролягає територією Національного комплексу «Експоцентр України» та національного природного парку «Голосіївський». Екологічна стежка розрахована на учнів середніх загальноосвітніх шкіл, студентів Вузів та всіх бажаних поринути в атмосферу минулого і познайомитись з загадковим світом Голосіївського лісу.

Ключові слова: екотуризм, екоосвіта, екостежка.

Статья презентует экологическую тропу «Экспоцентр Украины: в глубину времени и леса», что пролегает по территории Национального комплекса «Экспоцентр Украины» и национального природного парка «Голосеевский». Экологическая тропа рассчитана на учеников средних общеобразовательных школ, студентов Вузов и всех желающих окунуться в атмосферу прошлого и познакомиться с загадочным миром Голосеевского леса.

Ключевые слова: экотуризм, экообразование, экотропа.

The article presents an environmental pathways «Expocentre of Ukraine: deep into the forest and time» that runs the National Complex «Expocentre of Ukraine» and national park «Goloseevskiy». Trail is recommended for students of secondary schools, high schools and others who want to enjoy the atmosphere of the past and meet a mysterious world of Goloseevskiy forest.

Key word: Ecotourism, ecological education, ecotrail.

Постановка проблеми. Територія Експоцентру України є в своєму роді унікальним місцем. Тут, між кронами тінистого парку, виблискують гербами та зірками зразки архітектури радянських часів, регулярно проводяться видовищні міжнародні та національні виставки і ярмарки, і все це поряд з масивом древнього Голосіївського лісу. Зважаючи на різноманітні туристсько-рекреаційні ресурси місцевості, здійснення короткочасних туристичних подорожей з дотриманням відповідних правил поведінки на маршруті є доцільним напрямком її використання.

Метою публікації є пропозиція альтернативного відпочинку на природі з невеликим історичним екскурсом у минуле Експоцентру України у вигляді здійснення короткочасної подорожі по його території.

Аналіз публікацій На офіційному сайті Голосіївського національного природного парку представлені екологічні стежки по території Голосіївського лісу. Але в той же час незадіяною в еколого-туристську діяльність залишається територія Експоцентру з чисельними історико-архітектурними пам'ятками. Теоретико-методологічну основу розробки склали розробки О.Дмитрука, В.Храбовченка та В.Чижової [1-5].

Виклад основного матеріалу Екологічна «Експоцентр України: вглиб лісу та часу» проходить по території Національного комплексу «Експоцентр України» та прилеглої північно-західної частини Голосіївського лісу, що входить до національного природного парку «Голосіївський».

Національний комплекс «Експоцентр України» (у минулому

ВДНГ) – єдина державна виставкова установа України – організатор міжнародних та національних виставок і ярмарків, потужний демонстраційний центр досягнень України в економічній, науковій, виробничій, гуманітарній та інших галузях.

Виставковий центр діє з 1958 р. Він є членом Світової Асоціації Виставкової Індустрії (UFI), Виставкової федерації України (ВФУ), а також входить до складу Російського Союзу виставок і ярмарків (Росія). Щорічно виставкові заходи Експоцентру відвідують близько 1 мільйона чоловік. Загальна площа території Національного комплексу “Експоцентру України” становить 286,3 га, з них: понад 48 га – забудовані землі, 171 га – садово- та лісопаркова зони, 3,5 га – ставки і озера. На території Експоцентру України - 180 будинків і споруд, 20 з яких отримали статус історико-культурних пам'яток України.

Дана місцевість знаходиться в південній частині м. Києва, на захід від Дніпра на крайній півночі лісостепової фізико-географічної зони. межах Київського плато. Рівень горизонтального розчленування території не високий, перепади висот незначні. Такий рельєф є сприятливим для здійснення короточасних подорожей, оскільки не вимагає для свого подолання особливої фізичної підготовки.

Особливою різноманітністю відрізняється рослинний світ описуваної території. У межах паркових насаджень Експоцентру зустрічаються клен гостролистий, в'яз гладкий, ялина європейська, горіх воловський, туя західна та ін. В деревостані Голосіївського лісу переважають граб звичайний і дуб звичайний. Часто високою є участь кленів польового і гостролистого, липи серцелистої, ясена звичайного. Ліс переважно старий, трапляються дуби віком понад 200 років, а інколи – більше 300 років.

Загалом на території цієї ділянки мешкають 8 видів риб, 10 видів земноводних, 3 види плазунів, 80 видів птахів та 30 видів ссавців. Із ссавців найбільш типовими є кріт звичайний, бурозубка звичайна, полівки лісова та звичайна, миші мала та лісова, білка. Трапляються їжак звичайний, кутора звичайна, лисиця, ласка, куниця кам'яна, заєць сірий та ін. З парнокопитних тут постійно мешкає тільки козуля європейська, з південних ділянок дуже рідко заходить свиня дика.

Загальна протяжність екологічної стежки «Експоцентр України: вглиб лісу та часу» складає 6,5 км. Час проходження у повільному темпі – близько трьох годин. Лінія маршруту проходить по асфальтованим доріжкам. Передбачено 10 оглядових точок.

Маршрут розрахований на учнів середніх загальноосвітніх шкіл, студентів Вузів, гостей Києва та всіх бажаючих відпочити від шуму міста і провести час у затишній атмосфері п

Зважаючи на природні умови місцевості і наявні соціально-культурні об'єкти, на екологічній стежці встановлено такі правила поведінки: 1) рухатись по наведеній стежці; 2) розмовляти тихо; 3) з повагою відноситись до представників флори та фауни, уникаючи втручання в живий світ Голосіївського лісу; 4) забирати все своє сміття з собою; 5)

уважно слухати екскурсовода і виконувати всі його вказівки; б) вирушати у маршрут в спортивному одязі без домашніх тварин.

Початковою і кінцевою точкою екологічної стежки є головний вхід до Експоцентру. Це пам'ятка архітектури, відкрита разом з виставковим комплексом 6 липня 1958 року. Являє собою цегляно-бетонну споруду облицьовану інкерманським каменем. Площа забудови – 232 кв.м, висота – 9 м.

У північно-східній частині території Експоцентру знаходиться популярний у радянські часи заклад харчування – ресторан «Прага» (точка №2). Старий особняк з білою колонадою був дбайливо відреставрований і сьогодні більше нагадує замський європейський дім з просторими вікнами і кованим балконом. Окремої уваги заслугове ландшафтний дизайн прилеглої території, що підкреслює красу споруди і створює особливу атмосферу навколо неї. Незважаючи на недовгий термін функціонування після відновлення (з квітня 2011 року), ресторан вже став популярним місцем відпочинку серед киян.

Оглядова точка №3 знаходиться у південно-східній частині території Експоцентру. Це меморіал, що вшановує світлу пам'ять воїнів, загиблих на території НК «Експоцентр України» Лінія маршруту на цьому етапі пролягає до північно-східної межі Експоцентру і Голосіївського лісу. Помітно, що ця територія вже багато років не використовується – крізь суцільний шар асфальту пробиваються молоді деревця кленів та берізок.

У прилеглому лісовому масиві можна зустріти стару водонапірну вежу (точка №4), що колись слугувала для забезпечення прилеглих житлових масивів водою.

Далі лінія маршруту пролягає в західній частині Голосіївського лісу, прилеглий до території Експоцентру, повз лісовий ресторан «Колиба» на місці колишнього зеленого театру (точка №5) і виводить до крайньої південної точки НК «Експоцентр України» – службового візду (точка №6).

Прямуючи по найдовшій алеї у напрямку на північ по сільськогосподарській частині Експоцентру, можна зустріти мальовничі ставки, оточені живими стінами плакучих верб, що похилили свої віти до води (точка №7).

На північний схід від озер розташовані загони, іподром, тренувальні майданчики для коней, а за ними у приміщеннях колишніх павільйонів організовані приватні стайні (точка №8).

Оглядова точка №9 – занедбане кафе «Літо». Напівзруйнована споруда зберігає яскраві квіткові орнаменти і рекламні вивіски напоїв часів Радянського союзу. За 50 м на північний схід знаходиться повністю відреставрована будівля колишнього кафе «Весна», що повторює архітектурні форми попереднього кафе.

Остання оглядова точка №10 – центральний павільйон Експоцентру. План павільйону виконаний за принципом центричних будівель. У центрі розташована кругла зала навколо якої встановлено вісім спарених колон, що підтримують галерею та декорований сферичний купол діаметром 19 м,

в центрі якого скляна частина для природного освітлення. Навколо центрального залу розміщені експозиційні, які в плані мають прямокутну і квадратну форми і освітлюються складною системою вітражів та ліхтарів денного світла.

Висновки Одними з основних завдань Голосіївського національного природного парку визначено сприяння розвитку природоохоронного та екологічного руху, екологічне виховання шкільної та студентської молоді, поширення нових методик екологічного виховання, розробка рекомендацій щодо формування екологічної свідомості населення. Представлена екологічна стежка розроблена з метою знайомства з природою Голосіївського лісу, історико-культурними пам'ятками Експоцентру, а також закріплення в практичних ситуаціях екологічно грамотної поведінки в навколишньому середовищі. Все це дозволить урізноманітнити напрямки здійснення еколого-освітньої діяльності в національному парку.

1. Дмитрук О.Ю. *Екологічний туризм: сучасні концепції менеджменту і маркетингу. – Навчальний посібник. – К.: Альтерпрес, 2004. - 192 с.*
2. Дмитрук О.Ю., Дмитрук С.В. *Екотуризм: Навч. посіб. – К.: Альтерпрес, 2009. – С. 74-85.*
3. Храбовченко В.В. *Экологический туризм: Учеб.-метод. пособ. – М.: Финансы и статистика, 2003. – С 23-33.*
4. Чиждова В.П. *Критерии выбора маршрута // Тропа в гармонии с природой: Сборник российского и зарубежного опыта по созданию экологических троп. М.: «Р. Валент». 2007. С. 11-14.*
5. Чиждова В.П. *Рекреационный ландшафт как объект экологического образования // Туризм и рекреация: фундаментальные и прикладные исследования. Труды IV междунар. научно-практ. конференции. МГУ, географ. ф-т. 24-25 апр. 2008 г. М.: «Диалог культур». 2009. С.102-106.*